

QORTI TAL-MAGISTRATI (MALTA)

MAGISTRAT

DR RACHEL MONTEBELLO B.A. LL.D.

Rikors Numru: 228/2021 RM

B.A.S. Limited (C444)

-Vs-

**Fahrenheit Logistics Limited (C17421) ġia' Fahrenheit Freight Forwarders
Limited**

Illum, 26 ta' Ġunju 2024

Il-Qorti,

Rat ir-Rikors tas-socjeta' B.A.S. Limited ipprezentat fir-Registru ta' din il-Qorti nhar is-17 ta' Awwissu 2021 fejn talbet lil din il-Qorti sabiex, prevja kull dikjarazzjoni necessarja, tikkundanna lis-socjeta' konvenuta thallas lis-socjeta' attrici l-ammont ta' € 687.04 jew somma oħra verjuri, rappreżentanti danni sofferti li jinkludu s-sorti, imġħaxijiet ta' spejjeż inkorsi u mħallsa mill-esponenti lis-socjeta' Atlas Insurance PCC Limited u l-assiguratriċi tagħha Intercomp Marketing Limited minhabba negligenza da parti tas-soċjeta' konvenuta wara li ġiet inkarigata mis-soċjeta' attrici tiħharrek u tinstab responsabbli għad-danni fis-sentenza fl-ismijiet 'Atlas Insurance

PCC Limited f'isimha proprju u kif surroga fid-drittijiet tal-assigurata tagħha Intercop Marketing Limited abbażi tal-polza ta' assigurazzjoni tal-ligi u l-istess Intercomp Marketing Limited vs BAS Limited u b'digriet tas-16 ta' Diċembru giet jamaata s-socjeta' Fahrenheit Freight Forwarders Company Limited deciza fit-28 ta' Jannar 2021 kontra l-esponenti.

Bl-ispejjez u l-imghax legali mid-data tat-28 ta' Jannar 2021 sad-data tal-pagament effettiv kontra s-socjeta' konvenuta li hija ngunta ghas-subizzjoni.

Rat ir-Risposta tas-socjeta' konvenuta Fahrenheit Logistics Limited li giet ipprezentata fis-6 ta' Settembru 2021 fejn gie eccepit:-

“1. Illi l-pretensjoni tas-socjeta' rikorrenti hija dekaduta ai termini tal-artikolu 32(1)(a) tal-Convention of the Contract for International Carriage of Goods by Road (CMR) li giet inkorporata fil-ligi nostrana tramite Kap 486 tal-Ligijiet ta' Malta. Jigi rilevat illi l-pretensjoni tas-socjeta' rikorrenti tirreferi ghall-garr ta' merkanzija illi sar f'Lulju 2008, izjed minn 13-il sena ilu! Jigi sottolineat in oltre illi l-perjodu ta' sena stabbilit bl-imsemmi artikolu 32(1)(a) tas-CMR huwa wiehed ta' dekadenza u mhux ta' preskrizzjoni li ma jippresta ruhu ghall-ebda interruzzjoni, u dan kif stabbilit bil-ligi u konfermat b'gurisprudenza pacifika.

2. Sussidjarjament u minghajr ebda pregudizzju ghas-suespost, it-talbiet tas-socjeta' rikorrenti fil-konfront tas-socjeta' risponenti huwa kompletament infondati fil-fatt u fid-dritt u ghandhom jigu michuda bl-ispejjez”

Rat illi fit-30 ta' Marzu 2021 ordnat illi jigu allegati mal-atti processwali, l-atti tar-Rikors Numu 212/2009 l-ismijiet **Atlas Insurance PCC Limited v. B.A.S. Limited**, deciza mill-Qorti diversament preseduta fit-28 ta' Jannar 2021;

Semghet lill-abbli avvukat tas-socjeta' konvenuta fis-seduta tas-17 ta' Frar 2022 jirtira l-ewwel eccezzjoni fir-Risposta;

Semgħet ix-xhieda u rat id-dokumenti kollha esebiti;

Rat l-atti kollha inkluż l-atti tar-Rikors Numu 212/2009;

Rat in-nota ta' sottomissjonijiet ipprezentat mis-soċjeta' attriċi fis-seduta tal-25 ta' Marzu 2024 kif awtorizzat;

Rat ukoll in-nota ta' sottomissjonijiet ipprezentat mis-soċjeta' konvenuta fl-20 ta' Mejju 2024 kif awtorizzat fis-seduta tal-25 ta' Marzu 2024;

Rat illi l-kawza tħalliet għal-lum għas-sentenza in difett ta' ostakolu;

Rat illi ma hemm ebda impediment għall-prolazzjoni tas-sentenza llum;

Ikkunsidrat ;

Illi mill-provi li joħorgu mill-atti tal-kawża, jirriżulta illi s-socjeta` attriċi B.A.S. Limited kienet inkarigata mill-klient tagħha Intercomp Marketing Limited biex torganizza t-trasport ta' merkanzija konsistenti f'għadd ta' kompjuters tad-ditta Dell u tagħmir relatat, billi tiġbor il-merkanzija mingħand il-hub tad-ditta DHL ġewwa l-Olanda u għorrha lejn Malta. Biex twettaq dan il-garr, is-soċjeta' attriċi qabdet bħala subcontractor tagħha lis-soċjeta' konvenuta Fahrenheit Logistics Limited.

Jirriżulta illi d-ditta DHL kienet ħadet ħsieb illi tiġbor hija stess din il-merkanzija mill-imħażen tas-supplier tal-merkanzija, Sinkreon, ukoll ġewwa l-Olanda u garrithom lejn l-imħażen tagħha ġewwa Tilburg, l-Olanda¹ fejn hemmhekk kienet poġġiet il-kompjuters u tagħmir elettroniku relatat, ġewwa kaxxi fuq il-pallets, wieħed u tletin b'kollox.. Is-soċjeta' konvenuta kienet inkarigata minn dik attriċi biex tiġbor u tikkonsenja dawn il-wieħed u tletin pallet u fil-fatt għabritom lesti u ppakkjati bi *shrink-wrap* imdawwar ma' kull wieħed mill-pallets, mill-imħażen (bonds) tad-ditta

---

¹ Ara xhieda Mario Debono, 21 ta' Ġunju 2023.

DHL, fejn l-impjegati tad-ditta DHL għabbew huma stess il-31 pallet fuq żewġ trailers tas-soċjeta' konvenuta. L-impjegati tad-ditta DHL ħadu ħsieb ukoll jissigillaw it-trailers. Il-konsenja kienet voluminuża wisq biex toqgħod fi trailer wiehed biss u kien għalhekk li s-soċjeta' konvenuta tat struzzjonijiet biex parti mill-konsenja titgħabba ġewwa żewġ trailers vojta. Fil-fatt, filwaqt li fit-trailer bin-numru TR 854 ġew mgħobbija total ta' 24 pallets (full load) u dan imtela kollu, il-kumpliment tal-pallets, sebgħa b'kollox, tgħabbew fit-tieni trailer li kien intiż li jitgħabba b'konsenji ta' klienti oħrajn² (*groupage consignment*)³.

Il-konsenji nġarrew bit-trailers tas-soċjeta' konvenuta sal-port ta' Genova fejn hemmhekk, beda t-traġitt bil-baħar tat-trailers fuq il-bastiment Eurocargo Valencia li wasal fil-port Malta fit-28 ta' Lulju 2008. Meta x-xufier tat-trailer TR 670 kien ħiereg mit-terminal tas-soċjeta' Valletta Gateways Terminals Limited, ġie nnutat illi l-wajer li jorbot is-sigill⁴ /mat-trailer TR 670, kien maqtuġh⁵. B'dan ġew mgħarrfa s-soċjeta' attriċi kif ukoll is-soċjeta' konvenuta u kif dan it-trailer bil-konsenja wasal fil-*bonded stores* tas-soċjeta' attriċi ġewwa Hal Far fid-29 ta' Lulju 2008, il-ħatt tal-pallets destinati lis-soċjeta' attriċi ġie organizzat li jsir fil-preżenza tagħhom kif ukoll tas-surveyors inkarigati mill-kumpannija tal-assikurazzjoni tas-soċjeta' konvenuta, dakinhar stess⁶. Hemmhekk, ġie nnutat li t-tgeżwir tal-plastik (*shrink-wrap*) madwar il-ħames pallets tal-merkanzija li kienu twasslu hemmhekk bit-trailer bin-numru TR 670, kien imċarrat u li minn ġewwa dawn il-ħames pallets⁷ kien hemm neqsin diversi

---

² Ara xhieda ta' Anthony Zerafa, Dok. FF2.

³ Ara korrisondenza f'paġna 101 tal-atti tal-kawża Rikors Numru 212/2009.

⁴ Foreign Seal No. FARENHEIT 190883.

⁵ Ara 'Gate Pass-Out' datat 29 ta' Lulju 2008, paġna 111 tal-proċess tar-Rikors Numru 212/2009.

⁶ Hanwhekk għandu jingħad li mhux korrett dak li ġie sottomess għas-soċjeta' konvenuta fin-nota ta' sottomissjonijiet tal-20 ta' Mejju 2024, ċioe' li l-ħatt tal-konsenja mit-trailer TR 670 (*groupage*) sar fl-imħażen tas-soċjeta' Intercomp Marketing Limited. Kien biss it-trailer TR 854 li ġie skarikat direttament fl-imħażen tad-destinatarju u dan billi kienet konsenja *full load*.

⁷ Ara Delivery Order datat 29 ta' Lulju 2008, paġna 103 tal-atti tal-kawża Rikors Numru 212/2009 u ittra datata 6 ta' Awwissu 2008 f'paġna 106 tal-imsemmija atti proċesswali.

kaxxi kontenenti b'kollox ħames kompjuters, tliet laptops, żewġ monitors u żewġ kaxxi bil-parts tal-kompjuters⁸.

Din il-merkanzija kienet parti mill-ordni originali mingħand Dell Computers iżda ġie kostatat ukoll waqt il-ħatt tat-trailer in diżamina illi kien hemm merkanzija destinata għal klienti oħrajn li wkoll ingarret fuq l-istess trailer TR 670 li kienet danneġġjata jew nieqsa⁹. Dan it-trailer (TR 670) jirriżulta li ma kienx l-istess trailer li kienu tgħabbew originarjament fih is-sebġha pallets¹⁰, għaliex mill-korrispondenza esebita jidher li kien trailer TR 918, mhux TR 670, li kien destinat li jgħabbi parti mill-merkanzija mill-imħażen ta' DHL fl-Olanda bħala *groupage consignment*. Jirriżulta wkoll illi f'xi waqt matul it-traġitt, żewġ pallets mis-seba' pallets li kienu tgħabbew fil-groupage trailer, kienu tneħħew minn dak it-trailer u ġew trasferiti għewwa t-trailer TR 606.

Diversament il-pallets li kienu ġew trasportati mis-soċjeta' konvenuta fuq it-trailer bin-numru TR 854 (full load), li ġie skarikat fl-imħażen tad-destinatarju, Intercomp Marketing Limited, fejn instab li l-plastik imdawwar mal-pallets kollha kien għadu kollu intatt u ma kien hemm ebda merkanzija nieqsa jew danneġġjata.

Illi jirriżulta illi, minbarra dan l-inċident, kien hemm inċidenti oħra bejn l-istess partijiet fejn kien hemm merkanzija nieqsa mill-pallets li jkun ingarrew fuq it-trailers tas-soċjeta' konvenuta¹¹. B'riżultat ta' dan, B.A.S. Limited waqqfet tagħmel użu mis-servizzi li kellha mas-soċjeta' konvenuta u ġie sottomess illi in segwitu, l-episodji ta' ħsara jew nuqqasijiet fil-merkanzija li nġarret waqfu.

---

⁸ Ara Dok. BV13 u Dok. BV14, paġni 34 – 36 tal-proċess 212/09. Kuntrarjament għal dak sottomess mis-soċjeta' konvenuta fin-nota tagħha, il-plastik (shrink-wrap) tal-24 pallet li nħattu mit-trailer TR 918 fl-imħażen ta' Intercomp Marketing Limited, kien intatt u minn dawn il-24 pallet, ma nstab ebda kaxxa jew kontenut nieqes jew danneġġjat.

⁹ Ara Survey Report magħmul minn Paul Ellul għan-nom ta' General Marine Services & Consultancy Limited datat 29 ta' Lulju 2008 (paġna 108 sa paġna 117 tal-atti tal-kawża Rikors Numru 212/2009) li minnu jirriżulta l-valur tal-oġġetti li nstabu nieqsa fil-konsenja tal-merkanzija li waslet Malta fit-28 ta' Lulju 2008. Ara xhieda ta' Noel Ellul li kkonferma li fis-survey kienu involuti u u ħuh Paul Ellul li illum m'għadux magħna (xhieda 19 ta' April 2023).

¹⁰ Iż-żewġ pallets rimanenti twasslu Malta fuq trailer bin-numru TR 606, li wkoll ma kienx l-istess trailer li tgħabbew fuqu originarjament fl-Olanda (TR 918).

¹¹ Ara xhieda ta' Mario Debono, 21 ta' Ġunju 2023.

Ikkunsidrat ;

Illi l-azzjoni li għandha quddiemha din il-Qorti hija azzjoni għall-ħlas tad-danni, ibbażata fuq allegat negligenza da parti tas-socjeta` konvenuta fit-twettiq tal-kuntratt ta' garr, liema kuntratt mhux kontestat illi kien regolat taħt il-Konvenzjoni inkorporata bhala skeda fl-Att dwar il-Garr Stradali Internazzjonali tal-Merkanzija¹² (CMR). Qed jiġi allegat illi s-socjeta' konvenuta aġixxiet bi ksur tal-obbligi kontrattwali tagħha taħt il-Konvenzjoni u li din l-inadempjenza wasslet għall-kundanna fil-konfront tas-socjeta' attriċi B.A.S. Limited għall-ħlas tad-danni, spejjeż u imghax lil Atlas Insurance P.C.C. Limited u lil Intercomp Marketing Limited permezz tas-sentenza fl-ismjiet **Atlas Insurance P.C.C. Limited pro et nomine v. B.A.S. Ltd** mogħtija fit-28 ta' Jannar 2021 fis-somma komplessiva ta' €9,687.64. Permezz tal-azzjoni odjerna is-socjeta' B.A.S. Limited qiegħda taġixxi b'rivalisa kontra s-socjeta` konvenuta għar-rizarciment ta' dawn id-danni minnha sofferti, liema danni hija tikkontendi li giet kostretta tħallashom minhabba li n-negligenza tas-socjeta' konvenuta odjerna.

Min-naħa tagħha, is-socjeta` konvenuta tiċhad li hija kienet negligenti jew inadempjenti f'xi obbligi kontrattwali.

Mill-provi jirrizulta illi l-partijiet f'din il-kawza kkonkludew ftehim bejniethom fejn is-socjeta` konvenuta aċċettat li torganizza l-garr tal-merkanzija konsistenti f'pallets kontenenti kaxxi tal-kompjuters u tagħmir relatat, mill-Olanda lejn Malta¹³. Huwa indiskuss illi dan il-ftehim jikkonsisti effettivament f'kuntratt ta' garr li huwa regolat mill-Konvenzjoni. Dan għaliex il-Konvenzjoni tapplika "*to every contract for the carriage of goods by road in vehicles for reward, when the place of taking over of the goods and the place designated for delivery, as specified in the contract, are situated*

---

¹² Kap. 486 tal-Ligijiet ta' Malta, Ara xhieda ta' Mario Debono, 12 ta' Diċembru 2011, paġna 121-122 u xhieda ta' Anthony Zerafa (Affidavit Dok. FF2) formanti parti mill-atti tal-kawża Rikors Numru 212/2009.

¹³ Dan il-ftehim jirrizulta car mill-korrispondenza skambjata bejn il-partijiet Dok. MD1 (paġni 99 – 101 tal-atti tal-kawża Rikors Numru 212/2009) kif ukoll mill-fattura f'paġna 102 tal-imsemmija atti (Delivery Order datat 29.7.2008).

in two different countries, of which at least one is a contracting country, irrespective of the place of residence and the nationality of the parties”¹⁴.

Illi bħala pożizzjoni legali, huwa indiskuss illi f’dan il-każ, is-soċjeta’ konvenuta hija t-trasportatur vis-à-vis is-soċjeta’ B.A.S. Limited għaliex giet ingaġgata minnha biex tigbor il-merkanzija għan-nom tal-klienti tal-istess soċjeta’ attriċi mill-hub tad-ditta DHL ġewwa l-Olanda¹⁵, u biex iġġorrha lejn Malta. Dan ifisser illi l-obbligu tas-soċjeta’ konvenuta kien għat-traġitt kollu tal-merkanzija bejn il-hub tad-ditta DHL fl-Olanda sal-ħatt tal-konsenja lid-destinatarju. Traġitt li kien jinvolvi għalhekk mhux biss il-faži li beda mill-mument meta l-merkanzija għaddiet fil-kustodja esklussiva tal-istess soċjeta’ konvenuta fil-mument meta l-merkanzija tgħabbiet fuq it-trailers tagħha fl-imħażen tad-ditta DHL ġewwa l-Olanda, iżda wkoll il-faži tal-ġarr bil-vapur lejn Malta sakemm il-merkanzija waslet u bdiet tinħatt fil-*bonded stores* tas-soċjeta’ attriċi ġewwa Ħal Far taħt is-sorvlejanza taż-żewġ partijiet u tas-surveyors inkarigati mill-kumpannija tal-assikurazzjoni.

Korollari għal dan hu li kwalsiasi nuqqas jew dannu fl-istess merkanzija li seħħ f’dawn il-parametri temporali, hija esklussivament tat-trasportatur, f’dan il-każ, is-soċjeta’ konvenuta, diment li jeżimi ruħu mir-responsabbilita’ skont kif ipprovdut fil-Konvenzjoni. Barra dan huwa indiskuss ukoll li s-soċjeta’ konvenuta kkuntrattat l-obbligu li tikkonsenja l-merkanzija fi stat tajjeb u mingħajr nuqqasijiet. Dan huwa deżumibbli mid-dispożizzjonijiet tal-artikolu 17.1 ta’ CMR li jiddisponi:-

1. The carrier shall be liable for the total or partial loss of the goods and for damage thereto occurring between the time when he takes over the goods and the time of delivery, as well as for any delay in delivery.

---

¹⁴ Enfasi tal-Qorti.

¹⁵ Kif ingħad diġa’, din il-merkanzija kienet ġia’ ppakkjata fuq pallets li kienu diġa’ *shrink-wrapped*, u dan mill-addetti tad-ditta DHL.

Hu ovgju mit-test ta' din id-dispożizzjoni legali li t-trasportatur huwa obligat għall-konsenja sħiħha u mingħajr ħsara, telf jew dewmien, tal-merkanzija u l-prova illi t-trasportatur m'huwiex responsabbli għall-ħsara jew telf tal-merkanzija, tispetta lill-istess trasportatur¹⁶ u mhux, kif gie sottomess mis-soċjeta' konvenuta fin-nota tagħha, lis-soċjeta' attriċi. Il-fatt li l-oneru tal-prova li t-trasportatur m'huwiex obligat għall-ħsara, dewmien jew telf fil-konsenja, jinkombi lit-trasportatur u mhux lill-parti l-oħra, huwa manifestat ulterjorment fid-dispożizzjonijiet tal-artikolu 18(1) tal-Konvenzjoni li jipprovdi illi:-

“The burden of proving that loss, damage or delay was due to one of the causes in article 17, paragraph 2, shall rest upon the carrier.”

Għalhekk mhux f'lokha s-sottomissjoni li saret għan-nom tas-soċjeta' konvenuta illi *“... sabiex tirnexxi t-talba tas-soċjeta' rikorrenti kien jehtigilha illi tipprova li kien hemm negligenza da parti tas-soċjeta' esponenti”* u kuntrarjament għal dak li gie sottomess għan-nom tagħha, il-prinċipju *onus probandi invumbit ei qui dixit non ei qui negat*, m'hijiex applikabbli bis-sħiħ fil-kuntest ta' kuntratt tal-ġarr li huwa regolat bil-Konvenzjoni, kif inhuwa l-każ tal-kuntratt tal-ġarr mertu tal-każ in diżamina.

Dan ifisser ukoll illi s-soċjeta' konvenuta, biex tirnexxi fl-eċċezzjoni tagħha illi hija infondata l-pretensjoni tas-soċjeta' attriċi li hija responsabbli għad-danni u telf soffert minħabba negligenza fil-ġarr tal-merkanzija u inadempiment tal-obbligi kuntrattwali tagħha, trid tipprova hi stess illi n-nuqqasijiet fil-merkanzija seħhew f'waħda miċ-ċirkostanzi prospettati fis-subartikolu (2) tal-artikolu 17 CMR fejn il-Konvenzjoni, bħal kull liġi oħra, taħseb ukoll għall-eżoneru mir-responsabbilita' tat-trasportatur f'każ li t-telf, dannu jew dewmien ikun il-konsegwenza ta':

“... the wrongful act or neglect of the claimant, by the instructions of the claimant given otherwise than as the result of a wrongful act or neglect on the part of the

---

¹⁶ Ara sentenza **Charles Borg noe vs Francis Vella et noe et**, deciza mill-Prim'Awla tal-Qorti Civili fil-31 ta' Jannar 2003.

*carrier, by inherent vice of the goods or through circumstances which the carrier could not avoid and the consequences of which he was unable to prevent...*¹⁷

Issa minn eżami bir-reqqa tal-evidenza jirrizulta illi Anthony Zerafa kien xehed illi meta x-xufiera tas-soċjeta' konvenuta kienu waslu fil-bonds tad-ditta DHL biex jgħabbu l-pallets bil-merkanzija fiż-żewġ trailers vojta, “*sabu li l-merkanzija kienet fuq pallets u diġa' shrink-wrapped u ċempluli biex jgħiduli b'dan. Fuq struzzjonijiet tiegħi, huma kkonfermaw man-nies tad-DHL li dak kien ix-xogħol indikat lilna għall-garr u huma kienu assiguraw illi huma kienu għabbew il-kartun fuq il-wooden pallets u għamlu x-shrink-wrapping bil-plastik iswed. Jien tajt struzzjonijiet lix-xufiera biex jaraw il-pallets ma kienux bil-ħsara minn barra u li x-shrink-wrapping kien intatt u mbagħad jgħabbu l-konsenja. Dawn hekk għamlu u mbagħad jiena bgħatt wieħed mix-xufiera jiġbor xi merkanzija oħra minn band'oħra ghaliex kien fadal hafna post ġewwa trailer TR 670 li kellu biss 7 pallets tal-BAS ...*”

Il-Qorti tqis illi jekk tassew l-addetti tas-soċjeta' konvenuta raw li ebda wieħed mill-pallets ma kellhom ħsara minn barra u assiguraw ukoll li t-tgeżwir bl-*ishrink-wrap* kien kollu intatt **qabel** dawn il-pallets ġew mgħobbija fiż-żewġ trailers, jikkonsegwi neċessarjament illi l-ħsarat fit-tgeżwir tal-pallets u n-nuqqasijiet fil-kontenut tal-merkanzija li ġew riskontrati meta dawn ġew konsenjati lil Intercomp Marketing Limited, seħhew waqt li l-merkanzija kienet taħt il-kustodja tas-soċjeta' konvenuta matul il-kors tal-garr. Tant hu hekk illi jirrizulta wkoll mill-provi illi meta t-trailer TR 670 ġie spezzjonat wara li ġie żbarkat mill-bastiment ġewwa t-Terminal ta' Valletta Gateways Terminals f'Laboratory Wharf, ġie nnutat illi l-irbit (*securing steel/lashing wire*) tat-trailer kien maqtuġh minn mas-siġill (*foreign seal*)¹⁸.

---

¹⁷ Fil-kaz in dizamina, ma giex allegat u f'kull kaz ma jirrizulta bl-ebda mod mill-provi illi n-nuqqas tal-merkanzija “*was caused by the wrongful act or neglect of the claimant, by the instructions of the claimant given otherwise than as the result of a wrongful act or neglect on the part of the carrier, by inherent vice of the goods...*” – Art. 17.2 CMR.

¹⁸ Ara Gate Pass out Dok. TZ2.

Fuq kolli il-fatt illi jirriżulta wkoll illi l-pallets li kien fihom il-ħsara fl-*ishrink-wrapping* u merkanzija nieqsa, kienu biss daww il-ħames pallets fost is-seba' pallets li kellhom jiġu mgħobbija fuq it-trailer TR 918, iżda li f'xi waqt matul il-ġarr tagħhom mill-imħażen tad-ditta DHL fl-Olanda u l-wasla tagħhom Malta, inħattu minn fuq dan it-trailer partikolari u ġew imqassma fuq żewġ trailers oħrajn differenti, TR 670 u TR 606, li spiċċaw ġarrew bejniethom is-seba' pallets lejn Malta. Dan ikompli jżid mal-konvinċiment tal-Qorti illi huwa ferm iktar probabbli li l-ħsara fil-plastik imdawwar mal-pallets u n-nuqqasijiet fil-merkanzija ġiet ikkawżata f'xi waqt matul il-ġarr fejn il-pallets in kwistjoni ġew trasferiti fuq trailer differenti. Dan evidentement seħħ **wara** li l-pallets tgħabbew intatti fuq it-trailer ġewwa l-bond tad-ditta DHL fl-Olanda, iżda **qabel** inħattu mill-addetti tas-soċjeta' konvenuta fil-*groupage bond* tas-soċjeta' B.A.S. Limited ġewwa Ħal Far, u kwindi waqt li kienu fil-kustodja tas-soċjeta' konvenuta.

Din il-konkluzjoni hija rinforzata ulterjorment mir-riżultanzi tas-*survey report* redatt mis-surveyors General Marine Services & Consultancy Limited¹⁹ li ġew ingaġġati mill-kumpannija assikuratiċi tas-soċjeta' konvenuta nnifisha biex ikunu preżenti għall-ħatt tal-*groupage consignments* minn ġewwa t-trailer TR 670, fosthom fil-*bonded stores* ta' B.A.S. Limited fid-29 ta' Lulju 2008 u jirrapportaw dwar in-nuqqasijiet fil-konsenji. Dan għaliex kien ġie nnutat mill-addetti tal-Valletta Gateway Terminal li s-*securing wire* tat-trailer kien maqtuġh minn mas-sigill. Minn dan ir-rapport jirriżulta illi l-ħsara fil-plastik imdawwar mal-pallets u l-kontenut li nstab nieqes mill-kaxxi tal-merkanzija, ġie nnutat matul il-proċess tal-ħatt tal-pallets minn fuq it-trailer TR 607: dan ifisser illi din il-ħsara ma setgħetx, kif ippruvat tagħti x'tifhem is-soċjeta' konvenuta fis-sottomissjonijiet li saru għan-nom tagħha, seħħet f'xi waqt **wara** l-ħatt tal-merkanzija mit-trailer TR 670, fl-imħażen tal-klient tas-soċjeta' attriċi, Intercomp Marketing Limited, u ċioe' meta l-konsenja ma kienetx għadha fil-kustodja tagħha.

---

¹⁹ Paġna 108 sa paġna 117 tal-atti tal-kawża Rikors Numru 212/2009, esebit minn Mario Debono fil-25 ta' Mejju 2011, parti minn Dok. MD1.

Stabbilit dan kollu, il-Qorti tqis illi għandha ssir riferenza għal dak li ġie ritenut mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fis-sentenza tagħha fl-ismijiet **Thomas Smith Insurance Agency Limited noe vs MD Trucking Limited et**, deċiża fit-18 ta' Frar 2004, riteniet hekk in materja:-

“Skond il-gurista Jan Ramburg (“The Law of Carriage of Goods: Attempts of Harmonization” - 9E.T.L. 1974), il-bazi ta' responsabbilta' enuncjata fis-CMR mhix eskluza billi dak li ikun agixxa diligentament, izda hemm oneru akbar mixhut fuq it-trasportatur, li jrid jiehu l-mezzi kollha biex jevita kull hsara jew serq. L-awtur S. Zamara (“Carrier Liability” Am. J. of Comp Law 1975) jghid li “the courts have been reluctant to admit as a defence that the carrier has simply not been negligent. Instead, they place a heavy burden on the carrier to show specifically how the unavoidable circumstance caused the loss”.

L-awtur David Glass, fil-ktieb **The Divided Heart of the CMR Convention**²⁰ jirritjeni:-

*“The carrier cannot hope, simply by showing that ordinary care was taken, to escape liability. He must show that in respect of the particular loss or damage, **no failing on his part could have contributed to it.** It follows that a high degree of proof is required on his part, normally by proving the actual cause and showing how it arose with no fault on his part.” [enfasi tal-Qorti]²¹*

---

²⁰ 1979.

²¹ Dwar il-ħtieġa tal-eżerċizzju ta' *utmost care* fil-kuntest tal-provvedimenti tal-artikolu 17.2 tal-Kovenzjoni, l-awturi Malcolm A. Clarke, David Yates jiktbu hekk:- *“Utmost care is “a standard which is somewhere between, on the one hand, a requirement to take every conceivable precaution, however extreme, within the limits of the law and, on the other hand, a duty to do no more than act reasonably in accordance with current practice”.* *The carrier's duty extends not only to avoiding the incidents which are the initial cause of the loss etc. but also to mitigating the effect of loss etc. once it has been caused.”*²¹

Madanakollu, fil-każ in diżamina, is-soċjeta' konvenuta ma ressqet ebda prova kwalsiasi biex turi illi fit-twettiq tal-kuntratt ta' garr in kwistjoni ma kienetx negligenti fit-termini tal-artikolu 17.2 tal-Konvenzjoni u li jikkonkorru xi waħda miċ-ċirkostanzi li minhabba fihom tista' teħles mir-responsabbilita' tagħha għad-danni u t-telf riskontrat fil-konsenja.

Kemm hu hekk, il-Qorti ma għandha l-ebda provi quddiemha dwar dak li ġara jew ma ġarax waqt it-trasport tal-merkanzija, il-postijiet fejn ix-xufier waqaf bit-*trailer*, jekk ipparkjjax f'post sikur, jekk hallihx waħdu f'xi waqt jew ieħor tal-garr u għal kemm hin, fost fatti oħrajn relevanti biex jigi eskluż illi l-ftuħ tal-pallets u n-nuqqas tal-merkanzija setax seħħ minhabba proprju xi negligenza jew nuqqasijiet oħra tax-xufier inkarigat mis-soċjeta' konvenuta jew tas-soċjeta' konvenuta nnifisha. Biżżejjed jingħad illi l-indikazzjonijiet huma illi t-*trailers* li fihom ġew stivati s-seba' pallets ma setgħux kienu kustoditi sewwa għaliex evidentement, min fetaħ il-plastik tal-pallets u saraq il-merkanzija destinata għall-klient tas-soċjeta' attriċi, kellu biżżejjed hin biex joqgħod jiftaħ il-pallets li kienu shrink-wrapped u jagħzel il-kaxxi u l-merkanzija li kien hemm fihom.

Kemm hu hekk, lanqas ġie mressaq biex jixhed quddiem il-Qorti ix-xufier tat-trailer li fih instabu l-pallets bil-plastik imqatta' u l-merkanzija nieqsa. Il-Qorti hi tal-fehma li x-xhieda tax-xufier, bħala l-unika persuna li kienet preżenti matul il-perkors kollu tat-trasport tal-konsenja soġġetta għall-kuntratt tal-garr, kienet *sine qua non* biex tingħata sostenn lill-eċċezzjoni tas-soċjeta' konvenuta li ma kienetx negligenti u kwindi m'hijiex responsabbli għad-danni. B'mod partikolari, il-Qorti kienet tistenna li jkollha quddiemha x-xhieda tax-xufier biex ifisser x'miżuri ta' sigurta' haddem u adopera meta ġie biex iħott il-pallets mit-trailer oriġinali u qassamhom fuq trailer TR 670 u TR 606, fejn seħħ it-trasferiment tal-pallets, min kien preżenti u min kien qed jissorvelja din l-operazzjoni, kollox biex jikkonvinċi lill-Qorti li ha l-miżuri kollha għas-sigurta' tal-merkanzija waqt il-perkors kollu tat-trailer fejn ġew riskontrati n-nuqqasijiet, sakemm dan wasal fil-*bonded stores* tas-soċjeta' attriċi.

Barra minn hekk, il-Qorti tqis li għandha tagħmel referenza għal dak li gie ritenut mill-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili fis-sentenza fuq citata, **Thomas Smith Insurance Agency Limited noe vs MD Trucking Limited et**, b'rabta mal-miżuri ta' sikurezza li l-FIATA (International Federation of Freight Forwarders Associations) thegġeg li jigu addottati mill-kumpanniji tat-trasport biex jigu evitati serqiet. Fost dawn il-linji gwida nsibu s-segwenti rakkomandazzjonijiet biex jigi evitat serq:-

“A. MEASURES TAKEN PRIOR TO THE START OF AN INTERNATIONAL ROAD TRANSPORT:

1. An anti-theft device must be installed in the vehicle which must be used even during the shortest absence of the driver from his vehicle.

...

4. To arrange, whenever possible, a CONVOY of 2 to 3 vehicles or have a driving crew of 2 persons. ...”

In propositu ta' dawn l-istess miżuri, gie kostantement ritenut mill-Qrati tagħna illi:-

« ... dawn il-miżuri ... [huma] necessarji biex trasportatur ikun jista' jipprova jehles mir-responsabbilta' tant li għandhom jitqiesu bhala sine qua non għal kull vjagg, b'dan li n-nuqqas tat-trasportatur li jadopera xi wahda minn dawk il-miżuri, għandha twassal għall-konkluzjoni li t-trasportatur ikun responsabbli għal dak li jigri. Dan ifisser li dawn il-linji gwida għandhom jigu segwiti u adoperati f'kull kaz ta' trasport fuq l-art, u n-nuqqas li jigu adoperati dawk il-miżuri ta' sigurta' ikun necessarjament ifisser li l-att tat-terzi ma jkunx jista' jitqies bhala wiehed “which literally ‘could not’ be avoided by the carrier”.

Il-prova pożittiva li ntuzat id-diligenza u prudenza kollha meħtieġa fiċ-ċirkostanzi u l-prova li ttieħdu l-miżuri kollha adegwati biex jigi evitat id-dannu, hija nieqsa fil-kaz in dizamina tant illi lanqas jista' jigi stabbilit jekk in-nuqqasijiet fil-kontenut tal-konsenja

kienux dovuti għal każ fortuwitu²² o meno. Fil-fatt, is-soċjeta' konvenuta lanqas eċċepiet formalment il-forza maġġuri jew rressqet xi prova li turi l-eżistenza ta' xi ċirkostanzi imprevedibbli jew inevitabli li minhabba fiha tista' tevita r-responsabbilita' tagħha.

Fi kwalsiasi każ, huwa paċifiku li l-grad ta' diliġenza rikjesta mit-trasportatur f'każijiet allegatament fortuwiti, hu wieħed gravi tant illi jingħad li jrid jintwera li ċ-ċirkostanzi kienu straordinarji b'mod li jirrenduha impossibbli lit-trasportatur li jimpedixxi l-event dannuż anke bl-użu ta' grad għoli ta' diliġenza: "*L-essenza tad-difiza hija l-imprevedibilita' u l-inevitabilita'.*"²³

L-awtur Malcolm A. Clarke, f'**International Carriage of Goods by Road CMR**²⁴ jgħid hekk:-

"For the defence of unavoidable circumstances, as the name suggests, the evidence must disclose a cause that was the unavoidable cause of the loss, damage or delay. At first sight, the description of the defence suggests loss, damage or delay which could not have been avoided by the carrier, something quite literally, inevitable. However, in England, the defence of unavoidable circumstance is not read literally. It does not require absurd or extravagant measures of the carrier, but that the circumstances causing loss, damage or delay could not be avoided by the exercise of "utmost care" on the part of the carrier."

Magħdud dan kollu l-fatt illi s-soċjeta' konvenuta ma ġabet l-ebda prova li l-ħsarat fil-pakkeġġar tal-palletts u n-nuqqas konsegwenti fil-merkanzija kienu dovuti għal '*a wrongful act of the claimant*' jew struzzjonijiet ħżiena mogħtija mis-soċjeta' attriċi jew il-klient tagħha, skont l-artikolu 17.1 tal-Konvenzjoni.

---

²² Per eżempju, każ ta' *hold-up* gie ritenut li huwa każ fortuwitu: **Charles Borg noe v. Francis Vella et noe**, *supra*.

²³ **Farrugia v. Gatt noe**, deciza mill-Qorti tal-Kummerċ, 16.1.1984.

²⁴ 2nd Edition p. 355.

F'dan il-kwadru ta' fatti, mhux biss il-pożizzjoni tas-soċjeta' konvenuta fil-kawża illi ma ntweriex li hija naqset fl-obbligi tagħha taħt il-kuntratt tal-ġarr, ma treggix, talli fin-nuqqas assolut ta' provi li jistgħu jehilsuha mir-responsabbilita' tagħha taħt l-artikolu 17.1 tal-Konvenzjoni, għat-telf jew ħsara fil-merkanzija formanti parti mill-konsenja, il-Qorti ma għandhiex għażla ħlief tqis it-talba ta' B.A.S. Limited fil-konfront tas-soċjeta' konvenuta għall-ħlas tad-danni konsegwenzjali għal dan l-inadempiment kuntrattwali, bħala waħda mistħoqqa fil-liġi.

Ikkunsidrat;

Illi s-soċjeta' attriċi tikkontendi illi b'riżultat tal-inadempiment tal-obbligi kuntrattwali tat-trasportatur, is-soċjeta' konvenuta, t-telf u ħsara konsegwenzjali, hija sofriet danni fis-somma komplessiva ta' €9,687.64. Minn eżami tal-atti proċesswali jirriżulta illi dan l-ammont huwa magħmul mis-segwent:-

- (i) is-somma ta' €4,503.01 rappreżentanti s-sorti li s-soċjeta' attriċi għet ikkundannata tħallas lil Atlas Insurance PCC Limited u lil Intercomp Marketing Limited in linea ta' danni likwidati b'effett tas-sentenza mogħtija minn din il-Qorti diversament preseduta fit-28 ta' Jannar 2021 fl-ismijiet **Atlas Insurance PCC Limited et v. B.A.S. Limited** (Rikors Numru 212/2009), rappreżentanti l-valur tal-merkanzija nieqsa (€3,970.01), l-ispejjeż tas-survey report (€300) u excess payment (€233);
- (ii) imgħaxijiet fuq is-sorti ikkalkolati bir-rata ta' 8% fis-sena mid-data tal-preżentata tar-Rikors 212/2009 fid-9 ta' Ġunju 2009, fejn intalab il-ħlas ta' ammont f'somma determinata (€4,503.01 u €233), sad-data tas-sentenza tat-28 ta' Jannar 2021, fis-somma komplessiva ta' €4,180.30, liema imgħaxijiet ukoll imħallsin lil Atlas Insurance PCC Limited; u

- (iii) spejjeż u drittijiet ġudizzjarji mħallsin lil Atlas Insurance PCC Limited fis-somma ta' €1,004.33 inkluż VAT fuq id-drittijiet legali skont taxxa tal-ispejjeż tal-kawża maħruġ mir-Reġsatur²⁵.

Jirriżulta illi t-total, fis-somma komplessiva ta' €9,687.64. ġie mħallas mis-soċjeta' B.A.S Limited lill-avukati tal-atturi fil-kawża Rikors Numru 212/09 **minnufih wara** li ġiet interpellata għall-hlas tal-istess somma permezz ta' ittra legali datata 9 ta' Marzu 2021, u dan fis-16 ta' Marzu 2021 permezz ta' *cheque* intestat lil Schembri & Depasquale Advocates²⁶. Ma jirriżultax illi s-soċjeta' attriċi ġiet kostretta tħallas xi parti mill-ammont rappeżentanti imġaxijiet, minhabba xi dewmien addizzjonali da parti tagħha fil-pagament tal-ammont kanonizzat bis-sentenza msemmija.

Fuq kollox, is-soċjeta' konvenuta ma kkontestatx l-ammont mitlub mis-soċjeta' attriċi in linea ta' danni u ma jirriżulta minn imkien mill-provi proċesswali li ma kienetx qiegħda taqbel mal-kwantifikazzjoni tal-*quantum* tad-danni, jew li kkontestat xi parti mis-somma mitluba bħala somma li ma tirrappeżentax danni konsegwenzjali għall-ksur tal-obbligi tagħha taht il-kuntratt tal-ġarr konkluż mas-soċjeta' attriċi.

In konklużjoni, għandu jingħad illi għalkemm is-soċjeta' attriċi ressqet prova li hija ħallset ukoll lis-soċjeta' konvenuta Farenheit Logistics Limited is-somma ta' €620.01 in linea ta' spejjeż u drittijiet legali li ġiet ikkundannata tħallas b'effett tal-istess sentenza mogħtija fit-28 ta' Jannar 2021²⁷, il-Qorti tqis li din is-somma ma tistax tiġi meqjusa bħala "danni" sofferti mis-soċjeta' attriċi b'riżultat tal-ksur tal-obbligi kuntrattwali tat-trasportatur tal-konsenja in diżamina. Dan qed jingħad għaliex kienet is-soċjeta' attriċi stess li fil-kawża fl-ismijiet **Atlas Insurance PCC Limited v. B.A.S. Limited** (Rikors 212/09) talbet is-sejha fil-kawża tat-trasportatur, sejha li ma kienetx f'lokha tant illi s-soċjeta' konvenuta odjerna ġiet eventwalment liberata mill-osservanza tal-ġudizzju. Għalhekk, is-soċjeta' attriċi odjerna ma għandha ebda jedd

---

²⁵ Ara taxxa tal-ispejjeż, f'paġna 3 tal-atti tal-kawża.

²⁶ Dok. BAS1 f'paġna 4 tal-atti tal-kawża, anness mar-Rikors promotur.

²⁷ Dok. BAS3 u Dok. BAS4, preżentati fit-30 ta' Marzu 2022.

għar-rifużjoni tas-somma li giet ikkundannata thallas in linea ta' spejjeż u drittijiet dovuti in konnessjoni mat-talba li s-soċjeta' Farenheit Logistics Limited tiddaħhal bhala konvenuta fil-proċeduri bejn id-destinatarju tal-konsenja mertu tal-kuntratt tal-garr, u t-trasportatur ikkuntattat minnu direttament.

Għal dawn il-motivi, filwaqt li tastjeni milli tiehu konjizzjoni tal-ewwel eċċezzjoni fir-Risposta tas-soċjeta' konvenuta u tiċhad it-tieni eċċezzjoni, tilqa' talba ta' B.A.S LIMITED u tikkundanna lis-soċjeta' FARENHEIT LOGISTICS LIMITED (C17421), ġia' Farenheit Freight Forwarders Limited, thallasha s-somma komplessiva ta' disat elef sitt mija u sebgħa u tmenin Euro u erbgha u sittin ċenteżmu (€9,687.64) għar-raġunijiet imsemmija fir-Rikors promotur bl-imghax mid-data tal-preżentata tal-istess Rikors, 17 ta' Awwissu 2021. L-ispejjeż kollha jithallsu wkoll mis-soċjeta' konvenuta.

**DR. RACHEL MONTEBELLO
MAGISTRAT.**